

1. Sammanfattning

Fastighetsuppgifter

På Blockhusudden på Djurgården i Stockholm ligger ett av våra statliga byggnadsminnen; Thielska galleriet. Byggnadsminnet omfattar fastigheten Djurgården 1:1 med huvudbyggnad, annexbyggnad, skulpturpark samt inventarier och konst. Fastigheten med byggnader, inventarier och konst ägs idag av svenska staten och hyrs av Stiftelsen Thielska galleriet. Byggnaderna och parken förvaltas av Statens fastighetsverk medan inventarier samt tavel- och skulptursamling förvaltas av Stiftelsen Thielska galleriet som bildades i samband med statens förvärv av egendomen 1924. Större delen av huvudbyggnaden och parken nyttjas som museum för allmänheten. En del av huvudbyggnaden samt annexbyggnaden nyttjas som bostadslägenheter med tillhörande trädgård i parken.

Historik

Anläggningen (ursprungligen kallad Eols kulle) uppfördes under åren 1904-1907. Byggherre var den förmögna finansmannen Ernest Thiel som stod mitt upp i verkställandet av sitt livs stora vision; att införskaffa en stor samling med verk av sin tids främsta konstnärer (som till exempel Edvard Munch, Carl Larsson och Bruno Liljefors), även hans närmaste vänner, och ställa ut dem i sitt hem. Ferdinand Boberg anlätades som arkitekt. Ursprungssritningarna visar en storskalig och monumental symmetriskt formad villa med en för tiden gängse högre ståndslägenhet med två stora fönsterlösa gallerisalar med överljusinsläpp på det övre våningsplanet. Ett kupolkrönt torn markerar byggnadens mittaxel. Det som sedermera kom att bli anläggningens huvudbyggnad uppfördes etappvis med flera ändringar av ursprungsplanerna i takt med den Thielska tavelsamlingens expansion. Resultatet blev en annorlunda och monumental helhetsmiljö med huvudbyggnad - en asymmetrisk byggnad med stora byggnadskroppar adderade till varandra, gårdsbyggnad samt skulpturpark omgärdad av en hög mur. Tre stora gallerisalar fylldes med det innersta av vad epoken hade att erbjuda av svensk och nordisk konst samt konstnärlig utsmyckning, i flera fall skapat på beställning av Thiel. Under några år utgjorde familjen Thiels bostad och galleri ett av naven i Stockholms kulturliv. Snart kom emellertid motgångarna. Under första världskriget förlorade Thiel större delen av sin förmögenhet och i början av 1920-talet hade hans finansiella tillgångar nära nog förintats. 1924 såldes fastigheten, konstsamlingen samt inventarier till staten för att kort därefter börja användas som museum.

I början av 1930-talet inreddes en intendentlägenhet i det som ursprungligen var huvudbyggnadens ekonomidel.

1963 genomfördes några ovarsamma renoveringar i huvudbyggnaden. Under de på senare år genomförda upprustningarna; en exteriör restaurering 1999 och en interiör restaurering 2004-2005, har man haft som ambition att i möjligaste mån återställa det ursprungliga helhetsintrycket av exteriören samt i de viktigaste delarna av huvudbyggnaden.

Nulägesbeskrivning

Idag är Thielska galleriet ett museum där allmänheten erbjuds att betrakta en unik samling svensk konst från det förra sekelskiftet i en för ändamålet speciellt utformad miljö. Miljön är varsam och medvetet skött och ursprungligt helhetsintryck finns till stor del bevarat. Gallerifunktionen med sitt speciella krav på ljusinsläpp präglar, i kombination med Bobergs speciella stil, huvudbyggnadens form och uttryck. Stora fönsterlösa murpartier ger byggnaden en sluten karaktär. Turkosglaserade keramiska takpannor, färggranna fasadutsmyckningar i mosaik och små prydnadstorn med förgyllda klot utgör små men kraftfulla accenter mot nästan överkligt vita fasader. Parken har karaktären av en liten landskapspark och hyser bronsstatyer som ingår i den Thielska konstsamlingen. I huvudbyggnadens interiör har gallerisalar anslående volymer där dagljus strömmar ner genom glastak. Både ursprungliga rumssviter samt fast och lös inredning finns bevarade från Thiels tid.

Värden

Helhetsmiljön är unik och har värden som dels är av betydelse ur rumsligt, estetiskt perspektiv och dels ur kulturhistoriskt, informativt perspektiv. I miljön förenas konst, arkitektur, park och inredning på ett sällsynt sätt och berättar för oss om intellektuella och kulturella strömningar och ekonomisk utveckling i det förra sekelskiftets svenska samhälle. Tavel- och skulptursamlingen ger en samlad och enhetlig bild av Sveriges internationellt mest lysande konstepok. Huvudbyggnaden är en viktig och etablerad del av den svenska arkitekturen och vår uppfattning om den. Som museibyggnad betraktad överträffar den de flesta då den erbjuder besökaren att betrakta en unik konstsamling i det dagsljus verken är skapade i.

Mål

Det övergripande målet med förvaltningen av Thielska galleriet är att möjliggöra en fortsatt museal användning och visning för allmänheten samtidigt som helhetsmiljöns unika upplevelsemässiga och kulturhistoriska värden bevaras och omhändertaras på ett

adekvat vis. SFV:s mål är att värna om helhetsmiljön och det befintliga förhållandet mellan byggnader, park, ursprunglig inredning samt konstsamling. Då de publika delarna av Thielska galleriet idag är relativt svårtillgängliga för till exempel rullstolsbundna har SFV som mål att tillgängligheten till de publika delarna avsevärt skall förbättras i enlighet med en framtagna handlingsplan. Ett annat mål är att göra anläggningen mer miljövänlig genom att på sikt byta ut oljepannan mot en förnybar energikälla samt att energieffektivisera byggnaden genom att åtgärda gallerisälarnas lanterniner. Byggnaderna ska skyddas från slitage genom tillsyn och kontinuerligt underhåll. Alla framtida åtgärder ska genomföras restriktivt, vara väl övervägda och ha sin utgångspunkt i den kulturhistoriska värdebeskrivningen samt genomföras i enlighet med skyddsföreskrifterna.